

EVOLUȚIA MORBIDITĂȚII POPULAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA PRIN MALFORMAȚII CONGENITALE

Constantin EȚCO¹, Pavel BORȘ², Vasile CORCEA²,
Zina COBĂLEANU², Galina BUTA¹, Iurie GUZGAN²,
¹USMF Nicolae Testemițanu,
²IMSP Spitalul Clinic Republican

Summary

The evolution of the congenital malformations morbidity in Moldova

Based on statistical data of the National Center for Health Management, it was studied incidence the of congenital malformations in the population of the Republic of Moldova during 2003-2014. It was found that the overall rate by congenital malformations exhibits an oscillating downward trend. At the level of municipalities the indicator is higher compared to the national average, while at the district level-lower. Analysis of available data shows that the national average incidence by congenital malformations exhibits oscillatory curve with small deviations between 32.6 (2008) and 47.3 (2012) to 10 thousand children. If the congenital malformations prevalence, values in the first period under study have shown a decrease, then in the second period indicator values show a gradual increase.

Keywords: congenital malformations, morbidity indicators, morbidity rate, morbidity structure

Резюме

Эволюция заболеваемости врожденными пороками в Молдове

На основании статистических данных Национального Центра Менеджмента в здравоохранении изучена заболеваемость населения Республики Молдова врожденными пороками за период 2003-2014 гг. Установлено, что общая заболеваемость врожденными пороками развития имеет тенденцию к понижению. На уровне муниципий показатели выше по сравнению со средними по стране, на районном уровне – ниже. Анализ имеющихся данных показывает, что в среднем по стране заболеваемость врожденными пороками развития колеблется от 32,6 (2008 г.) до 47,3 (2012 г.) на 10 тысяч детей. Если значения распространенности врожденных аномалий в первом периоде исследования показали снижение, то во втором периоде – постепенное их увеличение.

Ключевые слова: заболеваемость от врожденных пороков, показатели заболеваемости, уровень заболеваемости, структура заболеваемости

Introducere

Malformațiile congenitale atrăgeau atenția medicilor încă din primele etape de dezvoltare a științelor medicale. Ele sunt una dintre cele mai importante cauze ale morbidității și mortalității populației. Malformațiile congenitale, deformațiile și anomaliile cromozomiale sunt foarte diverse, ele pot afecta aproape orice organ al fătului, în special în primele etape ale sarcinii. Factorii ce cauzează malformațiile congenitale la făt sunt numite *teratogene*. Anomaliile congenitale afectează un procent semnificativ al nou-născuților, contribuind semnificativ la valoarea indicatorului „mortalitatea infantilă” și handicap în multe țări [6].

Malformațiile congenitale sunt o problemă de sănătate la nivel mondial. În fiecare an, un procent estimat de 7,9 milioane de copii se nasc cu un defect grav de naștere, 3,3 milioane de copii (sub cinci ani) mor de malformații congenitale, iar 3,2 milioane care supraviețuiesc pot dezvolta un handicap mai târziu în viață [8].

În fiecare an, peste 20 milioane de sugari sunt diagnosticați cu malformații congenitale (sau defecte din naștere) [9]. În plus, apariția la nivel global a malformațiilor congenitale severe este estimată la aproximativ opt milioane [7]. Statisticile ne spun că principalele cauze de deces sunt stările ce apar în perioada perinatală (42,2%), malformațiile congenitale, deformațiile și anomaliile cromozomiale (27,1%).

Depistarea cauzelor apariției malformațiilor congenitale la nou-născuți este o problemă actuală pentru Republica Moldova. Nu există o singură cauză, acestea sunt diferite. Malformațiile pot fi izolate sau asociate cu bolile ereditare. Spre exemplu, aberațiile cromozomiale reprezintă niște mutații pe nivelul cromozomial, care au loc în etapa formării celulelor sexuale sau în etapa procesului de dividere a celulelor [2].

Prevenirea acestor afecțiuni este posibilă în 60% din cazuri [3]. De multe ori, în dezvoltarea malformațiilor congenitale un rol important îl joacă predispoziția genetică. Cunoaștem că, dacă un părinte sau o rudă apropiată a depistat malformații congenitale, riscul de a avea un copil cu defecte similare este crescut.

Scopul acestui studiu a fost estimarea în dinamică a morbidității prin malformații congenitale în populația Republicii Moldova, în perioada 2003-2014.

Materiale și metode

Acest studiu are un caracter regional și a fost realizat în baza datelor statistice prezentate de Centrul Național de Management în Sănătate al Ministerului Sănătății [1].

A fost studiată morbiditatea prin malformații congenitale în populația Republicii Moldova pentru perioada 2003-2014. Informația colectată a fost prezentată grafic în Excel.

Rezultate și discuții

Analiza datelor denotă că incidența generală pe țară, în perioada de studiu, variază între 3611,7 la 10 mii locuitori în anul 2003 și

manifestă tendință de descreștere până la 3168,8‰ – în 2014. În această perioadă, rata incidenței generale în municipii a fost mai înaltă față de media pe țară. Apogeul de 5611,4 cazuri la 10 mii locuitori s-a înregistrat în anul 2010. La nivel de raioane, rata incidenței generale este mai joasă față de media pe țară, manifestând caracter oscilatoriu, cu tendință de descreștere (figura 1).

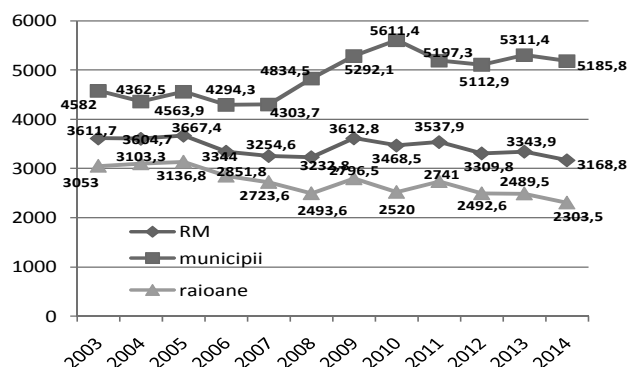

Figura 1. Evoluția ratei incidenței generale în Republica Moldova (la 10 mii locuitori)

La adulți, rata incidenței generale este net mai înaltă, variind între 5298,3‰ (2008) și 6408,8‰ (2014). La copii, acest indicator este mult mai jos și variază între 3008,5‰ (2004) și 2585,4 (2014).

Analiza datelor privind incidența populației prin malformații denotă că media pe țară are un caracter instabil, dar cu o tendință de descrește spre finalul perioadei de studiu. Astfel, cele mai joase rate s-au înregistrat în anii 2006 (18,9‰), 2007 (19,3‰) și 2008 (19,3‰) (figura 2).

La nivel de municipii, ratele înregistrate au un caracter instabil și sunt mult mai înalte față de media pe țară. Cea mai înaltă rată (28,1‰) s-a înregistrat în anul 2005. Începând cu 2013, se înregistrează tendința de scădere a indicatorului de la 28,1‰ la 25,0‰ în anul 2014. La nivel de raioane, rata incidenței prin malformații congenitale este mai joasă față de media pe țară, purtând un caracter stabil, cu variații mici și tendință de descreștere. Cea mai joasă rată (5,4‰) s-a înregistrat în anul 2014, iar cea mai înaltă (7,3‰) – în 2005 (figura 2).

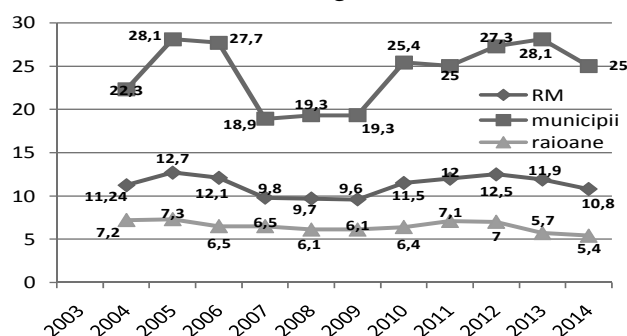

Figura 2. Evoluția ratei incidenței generale prin malformații congenitale (la 10 mii locuitori)

Analizând rata incidenței prin malformații congenitale după contingentul de vârstă, constatăm că indicatorul este mult mai înalt la copii (0-18 ani) și s-a încadrat în limitele 32,6‰ (2007) și 47,3‰ (2012). La adulți, curba variază între 2,6‰ (2007) și 3,8‰ (2013) (figura 3).

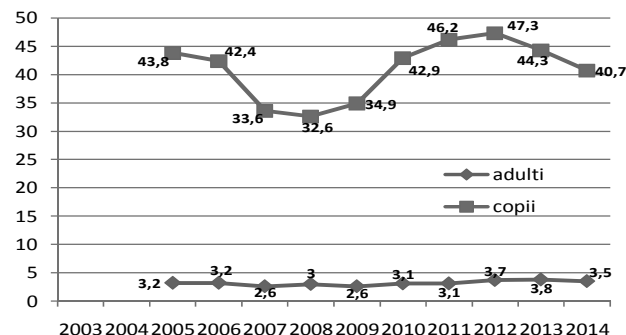

Figura 3. Evoluția ratei incidenței generale prin malformații congenitale adulți/copii (la 10 mii locuitori de vârstă respectivă)

Analiza datelor statistice privind incidența prin malformații congenitale la adulți în funcție de mediul de reședință denotă că media pe țară are un caracter oscilatoriu, cu tendință de descreștere. Valorile variază între 3,0 la 10 mii locuitori (2008) și 3,8‰ (2013). La nivel de municipii, acest indicator este net superior față de media pe țară. În anii 2005-2011, ratele au oscilat între 5,7‰ (2009) și 7,2‰ (2010). După o scădere a ratei incidenței până la 6,4‰ în anul 2011, se înregistrează o creștere de până la 10,5‰ (2013). În anul 2014, indicatorul începe să scadă și atinge valoarea de 9,8‰ (figura 4).

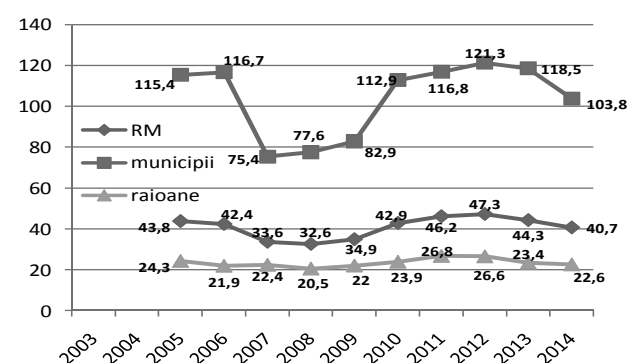

Figura 4. Evoluția ratei incidenței generale prin malformații congenitale adulți (la 10 mii locuitori de vârstă respectivă)

Analiza datelor de care dispunem denotă că media pe țară a incidenței prin malformații congenitale la copii manifestă o curbă oscilatorie, cu mici devieri între 32,6 la 10 mii locuitori de vârstă respectivă (2008) și 47,3‰ (2012) (figura 5).

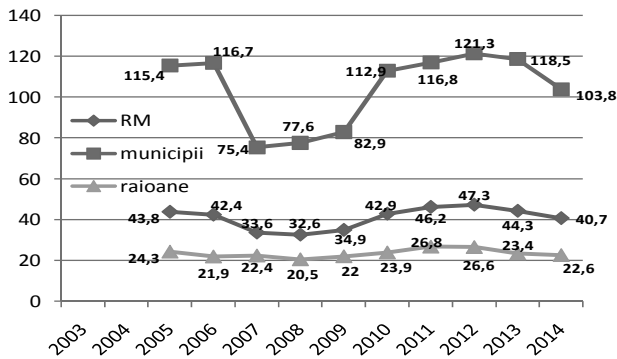

Figura 5. Evoluția ratei incidenței generale prin malformații congenitale copii (la 10 mii locuitori de vârstă respectivă)

La nivel de raioane, ratele sunt mai mici, iar curba practic respectă aceeași legitate ca și pe țară. La nivel de municipii, în anii 2007-2009 s-au înregistrat cele mai joase rate: 75,4‰ (2006), 77,6‰ (2007) și 82,9‰ (2008). A urmat o perioadă de creștere dinamică a ratelor incidenței: 112,9‰ (2010), 116,8‰ (2011) și 121,3‰ (2012). Începând cu 2013, ratele scad treptat la 118,5‰ (2013) și 103,8‰ (2014). Astfel, constatăm că incidența generală prin malformații congenitale manifestă un caracter oscilatoriu, cu tendință de descreștere. La nivel de municipii, indicatorul este mai înalt față de media pe țară, pe când la nivel de raioane – mai jos. Aceasta se poate explica, posibil, prin depistarea timpurie în localitățile urbane față de cele rurale. La copii, valorile acestui indicator sunt net superioare față de adulți.

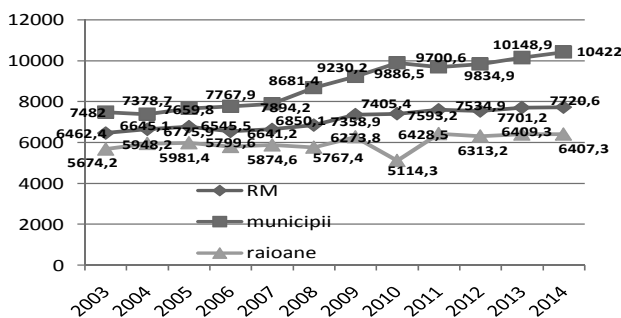

Figura 6. Evoluția ratei prevalenței generale (la 10 mii locuitori)

Analiza prevalenței generale denotă că la nivel de țară rata are tendință de creștere treptată de la 6462,4 la 10 mii locuitori în 2003 până la 7720,6‰ în anul 2014 (figura 6). La nivel de municipii, rata este mai înaltă față de media pe țară. În primii 5 ani de studiu (2003-2007) crește treptat de la 7482,0‰ la 7894,2 la 10 mii locuitori. Din anul 2008, rata crește evident până la 10422,0 la 10 mii locuitori în anul 2014. La nivel de raioane, rata prevalenței este mai joasă față de media pe țară. În primii 6 ani crește treptat, cu caracter oscilatoriu, variind între 5674,2‰

(2003) și 5948,2‰ (2004). În anul 2009 se înregistrează rata de 6273,8‰, urmată de o scădere în anul următor până la 5114,3‰. În 2011 se atestă o majorare de până la 6428,5‰. În următorii ani are loc o stabilizare a indicatorului.

Analiza evoluției ratei prevalenței prin malformații congenitale denotă că media pe țară în perioada 2004-2009 are tendință oscilatorie – între 34,0‰ (2009) și 37,2‰ (2006) (figura 7). Începând cu anul 2010 se înregistrează o creștere treptată de până la 42,5 la 10 mii locuitori (2013), urmată de o scădere nesemnificativă de 41,7‰. La nivel de municipii, ratele înregistrate sunt mai înalte. Dacă în anul 2004 s-au atestat 45,1‰, atunci în anul 2005 deja 53,4‰. A urmat apoi o descreștere treptată de până la 42,1‰ în anul 2009. Din anul 2010 se înregistrează o creștere treptată de până la 62,0‰ în anul 2014. În 2014 deja se înregistrează o scădere de până la 58,7 la 10 mii locuitori.

La nivel de raioane, în primii ani de studiu, rata prevalenței prin malformații congenitale are un caracter de creștere lentă oscilatorie, variind între 29,9‰ (2004), 31,8‰ (2005) și 30,9‰ (2009). În continuare se înregistrează o mică tendință de creștere de până la 35,3‰ în 2014. Deci, dacă valorile prevalenței prin malformații, în prima perioadă luată în studiu, manifestă o descreștere, atunci în a doua parte a perioadei valorile indicatorului sunt în creștere treptată.

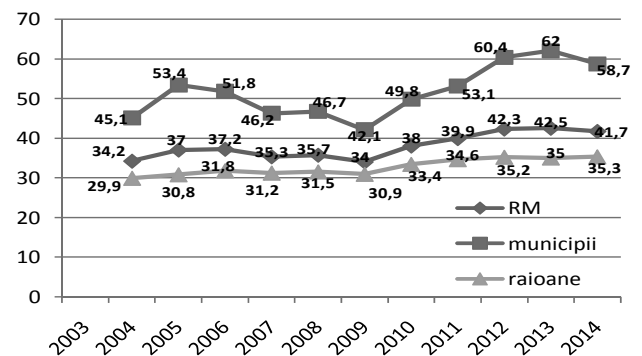

Figura 7. Evoluția ratei prevalenței generale prin malformații congenitale (la 10 mii locuitori de vârstă respectivă)

Analizând rata prevalenței prin malformații congenitale conform contingentului de vârstă, constatăm că la copii sunt înregistrate rate net superioare, comparativ cu adulții. Astfel, până în anii 2005-2009, ratele prevalenței la copii au variat între 114,9 la 10 mii locuitori de vârstă respectivă și 110,9‰. A urmat o creștere dinamică până la 150,0 la 10 mii locuitori de vârstă respectivă în anul 2014. La adulți, curba are tendință de creștere dinamică nepronunțată, variind între 12,6‰ (2007 și 2009) și 16,1‰ (2014).

Dacă însă comparăm cotele incidenței prin malformații în incidența generală, precum și ale prevalenței prin malformații în prevalența generală, constatăm că aceste curbe au practic aceeași traiectorie.

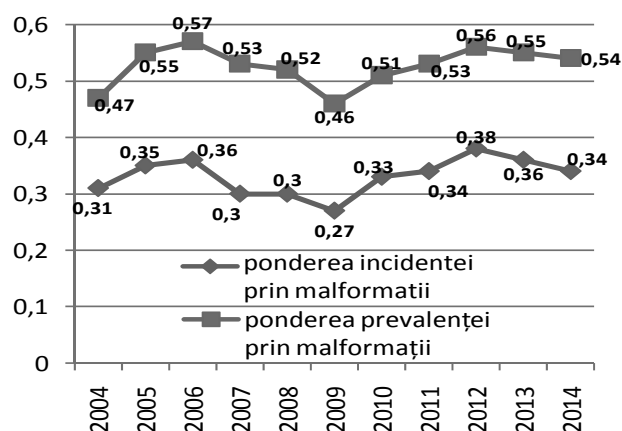

Figura 8. Evoluția ponderii incidenței și prevalenței prin malformații în incidența/prevalența generală din Republica Moldova, în perioada 2004-2014

Dacă în prima jumătate a perioadei luate în studiu, ponderea incidenței prin malformații înregistrează mai întâi o creștere, urmată apoi de o descreștere, începând cu anul 2010, iarăși se înregistrează o creștere treptată. În anii 2013 și 2014 deja se înregistrează o tendință de descreștere. Astfel, cotele incidenței prin malformații au variat între 0,46% în 2009 și 0,57% în 2006. Cotele prevalenței prin malformații în totalul prevalenței generale au variat între 0,3% în 2007 și 2008 și 0,38% în 2012. Deși cotele incidenței și prevalenței prin malformații nu ating nici un procent din cele generale, importanța lor este mare. Ele sunt una dintre cauzele majore ale morbidității și mortalității populației, contribuind semnificativ la valoarea indicatorului *mortalitatea infantilă și handicap* în multe țări (figura 8).

Concluzii

1. Studiul efectuat oferă dovezi utile privind amploarea și distribuția malformațiilor congenitale în Republica Moldova.
2. Gama largă de cauze ale malformațiilor congenitale impune necesitatea de creare a unui portofoliu de date și adoptarea strategiei de prevenire a malformațiilor.
3. Ratele incidenței și prevalenței prin malformații la copii sunt mai înalte în municipii față de media pe țară.
4. Rezultatele prezentate pot fi suportul unor recomandări la nivelul sistemului social, medical și comunitar pentru protejarea și promovarea sănătății populației.

Bibliografie

1. Anuarele Statistice ale Republicii Moldova (2003-2014) <http://cnms.md/ro/rapoarte/anuar-statistic-medical> (vizualizat noiembrie 2015).
2. Barbova N. *Anomaliile congenitale, o cauză a mortalității infantile*. <http://www.timpul.md/articol/anomaliile-congenitale-o-cauza-a-mortalitatii-infantile-4382.html> (vizualizat noiembrie 2015).
3. Donofrio M.T., Moon-Grady A.J., Hornberger L.K. et al. *Diagnosis and Treatment of Fetal Cardiac Disease: A Scientific Statement from the American Heart Association*. Published ahead of print, April 24, 2014. *Circulation*. doi: 10.1161/01.
4. Ețco C., Cobăleanu Z., Guzman Iu., Buta G. *Evoluția mortalității infantile în Republica Moldova, în perioada 2000-2013*. În: *Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*, 2015, nr. 1 (58), p. 20-24.
5. Ețco C., Buta G., Cobăleanu Z., Scripcari A. *Aspecte medico-sociale de organizare, supraveghere și monitorizare a stării de sănătate a copiilor din mun. Chișinău în asistența medicală primară*. În: *Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*. 2015, nr. 2 (59), p. 13-16.
6. Carroll A. E., Downs S.M. *Comprehensive cost-utility analysis of newborn screening strategies*. In: *Pediatrics*, 2006; nr. 117, p. 287-295.
7. Çanaku D., Kakarriqi E., Merdani A., Roshi E. *Epidemiology of congenital malformations in Albania during 2011-2012*. In: *Alb. Med. J.*, 2013, nr. 3, p. 56-63.
8. Kumta N. B. *Inborn Errors of metabolism (IEM) – An Indian Perspective*. In: *Indian J. Pediatr.*, 2005; nr. 4, p. 325-332.
9. March of Dimes Birth Defect Foundation. *Global report on birth defects, the hidden toll of dying and disabled children*. New York. White Plains, 2006 (vizualizat noiembrie 2015).
10. Антонов О. В. *Эпидемиологический мониторинг врожденных пороков развития у новорожденных детей в Омске*. В: *Сибирский медицинский журнал*, 2006, № 1, с. 35-38.
11. *Бюллетень ВОЗ*, № 370 от 01-2014.
12. Демикова Н.С., Кобринский Б.А. *Эпидемиологический мониторинг врожденных пороков развития в РФ*. М.: Пресс-Арт, 2011, 236 с.
13. Демикова Н. С., Лапина А. С. *Врожденные пороки развития в регионах Российской Федерации (итоги мониторинга за 2000–2010 гг.* В: *Российский Вестник Перинатологии и Педиатрии*, 2012; № 2, с. 91–98.
14. Колесникова Л. И., Долгих В. В., Протопопова Н. В., Самойлова Т. Н., Черкашина А. Г., Ильин В. П. *Распространенность и динамика частоты врожденных пороков развития на территории Иркутской области*. <http://medicalplanet.ru/otolaringologia/940.html> (vizualizat noiembrie 2015).

Prezentat la 11.01.2016